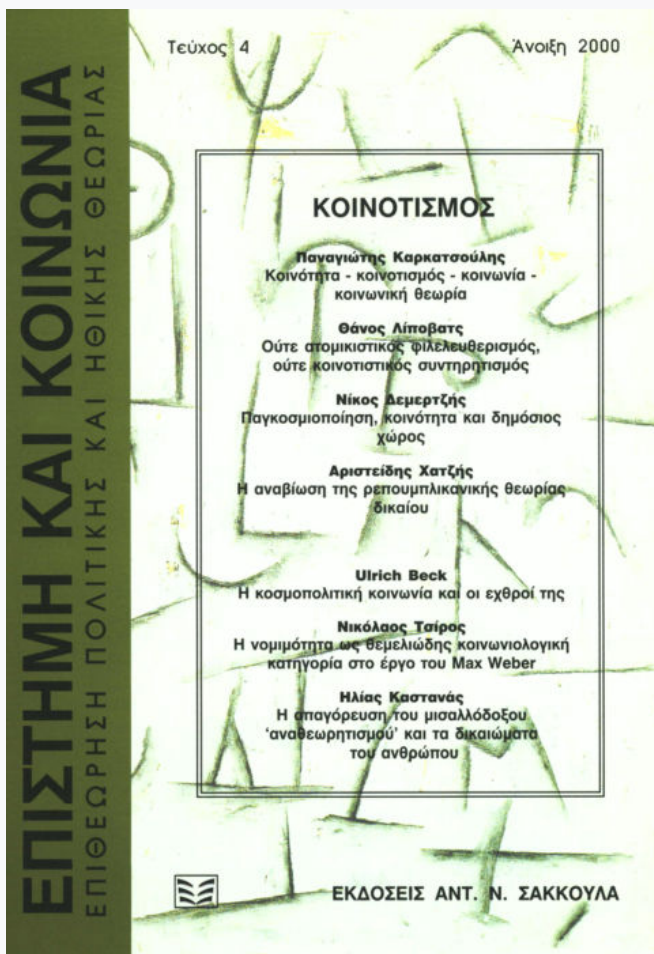

Επιστήμη και Κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας

Τόμ. 4 (2000)

Κοινοτισμός

Richard Sennett, *The Corrosion of Character. The personal consequences of work in the new capitalism*

H. K.

doi: [10.12681/sas.754](https://doi.org/10.12681/sas.754)

Copyright © 2015, H. K.

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

K. H. (2015). Richard Sennett, *The Corrosion of Character. The personal consequences of work in the new capitalism*. *Επιστήμη και Κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας*, 4, 219–220. <https://doi.org/10.12681/sas.754>

Richard Sennett, *The Corrosion of Character. The personal consequences of work in the new capitalism*, (New York - London: W.W. Norton, 1999), 176 σελ.

Ο συγγραφέας ξεκινά από τη διαπίστωση, ότι η παγκοσμιοποιημένη οικονομία κυριαρχείται από μια νέα μορφή καπιταλισμού, την οποία χαρακτηρίζει η ευελιξία στην αγορά εργασίας και στην παραγωγική διαδικασία. Στον 'νέο' αυτόν καπιταλισμό η θέση των εργαζομένων αλλάζει δραματικά, τόσο όσον αφορά τη μορφή και το είδος της απασχόλησης όσο και τον τόπο διαμονής τους. Οι εργαζόμενοι αναγκάζονται να αλλάζουν όλο και πιο συχνά εργασία και να προσαρμόζονται στις νέες ανάγκες που δημιουργούν οι καταναλωτικές προτιμήσεις και οι συνεχείς τεχνολογικοί πρόοδοι που επαναστατικοποιούν την παραγωγική διαδικασία. Σημαντική για την κατανόηση του 'νέου' καπιταλισμού της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας είναι η διαπίστωση του R. Sennett, ότι οι τεχνολογικοί νεωτερισμοί δεν αποτελούν απλώς πρόοδο, αλλά προκαλούν ρήγματα με το προηγούμενο καθεστώς και κυριολεκτικά απαξιώνουν τις μέχρι τώρα γνώσεις και δεξιότητες μέσω των οποίων οι άνθρωποι δημιουργούσαν την ταυτότητά τους και πάνω στις οποίες στηριζόταν ο παραδοσιακός βιομηχανικός καπιταλισμός. Οι συνεχείς αυτές αλλαγές παρασύρουν τους εργαζόμενους στη δίνη τους και τους υποχρεώνουν να ευρισκονται σε μια διαρκή αναζήτηση νέων μορφών απασχόλησης, όσο και σε μια επαναλαμβανόμενη αλλαγή του τόπου εργασίας τους. Οι μετακινήσεις που συνοδεύουν τη ζωή του σύγχρονου ανθρώπου εμποδίζουν τη διατήρηση δεσμών εμπιστοσύνης και φιλίας και θέτουν σε δοκιμασία τις σχέσεις στην παραδοσιακή οικογένεια. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αλλαγή του τρόπου ζωής που επηρεάζεται αρνητικά από τη συνεχή απειλή της ανεργίας. Ο R. Sennett επικεντρώνει την προσοχή του στην προσπάθεια του ανθρώπου να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που δημιουργεί ο 'νέος', ο 'ευέλικτος' καπιταλισμός. Για να το επιτύχει στρέφεται στην ανάδειξη και την ενίσχυση του κοινού αισθήματος, του Εμείς, που όμως δεν το ερμηνεύει με κοινοτιστικούς όρους (εμπιστοσύνη, υπευθυνότητα για τους άλλους και επιδίωξη κοινών στόχων), αλλά με όρους διαβουλευτικής επικοινωνίας βασισμένης σε επιχειρήματα από τα οποία δεν θα λείπουν τα συγκρουσιακά στοιχεία. Μέσα από την αντιπαράθεση και τις συγκρούσεις επιτυγχάνονται συγχλίσεις που πραγματικά προσφέρουν βοήθεια στο απομονωμένο υποκείμενο του σύγχρονου παγκοσμιοποιημένου καπιταλισμού και ενισχύουν ομαδικές λύσεις κοινών προβλημάτων. Η ταυτότητα, η οποία πλήττεται από τις συνεχείς αλλαγές, την ανασφάλεια και την απογοήτευση που συνοδεύουν την

απώλεια της εργασίας, διασώζεται ή και ανα-παράγεται μέσω δραστηριοτήτων εκτός εργασίας: στην κοινότητα, στην οποία αναβιώνουν παραδοσιακοί θεσμοί και ενισχύονται δομές που ο ευέλικτος και παγκοσμιοποιούμενος καπιταλισμός έχει υπονομεύσει.

Στο νέο του αυτό βιβλίο ο R. Sennett συνεχίζει την έρευνά του στον τομέα της ανθρώπινης συμπεριφοράς που έχει ξεκινήσει στο μεταφρασμένο και στην ελληνική βιβλίο του *‘Η Τυρανία της Οικειότητας’* (Νεφέλη 1999) και αναδεικνύει σύγχρονα προβλήματα, τα οποία έχουν προκαλέσει το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης και της επιστημονικής έρευνας.

H.K.

Henrike Fröchling, *Ökonomie und Wahlen in Westlichen Demokratien. Eine vergleichende Rational-Choice-Analyse*, (Opladen: Westdeutscher Verlag 1998), 171 σελ.

Στο βιβλίο αυτό συγκρίνονται τα εκλογικά αποτελέσματα τριών χωρών: Η.Π.Α., Γερμανία, Σουηδία με τη βοήθεια του μοντέλου της ορθολογικής επιλογής. Ξεκινώντας από τη διαπίστωση ότι οι ορθολογικοί ψηφοφόροι ενδιαφέρονται να μειώσουν το κόστος της πληροφόρησης προκειμένου να λαμβάνουν τις αποφάσεις τους, η συγγραφέας σχετικοποιεί την αρχή της ορθολογικότητας χρησιμοποιώντας το μοντέλο μιας ‘περιορισμένης πληροφόρησης ορθολογικότητας’ (low-information rationality). Στο μοντέλο αυτό η εν λόγω συγγραφέας στηρίζει την αρχική της υπόθεση ότι τελικά και υπό ομαλές συνθήκες οι ψηφοφόροι αποφασίζουν με καθαρά οικονομικά κριτήρια σε πιο κόμμα ή πρόεδρο θα δώσουν την ψήφο τους (economic voting).

Το βιβλίο αποτελείται από τρία μέρη και δώδεκα κεφάλαια. Στο πρώτο μέρος, η υπόθεση της περιορισμένης πληροφόρησης ορθολογικότητας και της οικονομικής ψήφου εντάσσεται στο ευρύτερο μοντέλο της ορθολογικής επιλογής. Εδώ, μεταξύ άλλων, το μοντέλο αυτό συγκρίνεται με το κοινωνικο-ψυχολογικό μοντέλο της σχολής του Michigan, το οποίο έχει επηρεάσει αποφασιστικά την έρευνα της εκλογικής συμπεριφοράς. Το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει η συγγραφέας είναι ότι τελικά η υπεροχή του ορθολογικού έναντι του κοινωνικο-ψυχολογικού μοντέλου ευρίσκεται στο γεγονός ότι είναι απλό και εφαρμόσιμο, περιορίζεται σε λίγες μεταβλητές και επιπλέον δίνει λύσεις στο πρόβλημα της μείωσης του κόστους πληροφόρησης.